

kl. 20.00

INNLEDNING PÅ DEBATTMØTE OM STATSBUDDSJETTET I FØRDE,
9. OKTOBER 1984

Kampen mot arbeidsløsheten må være en hovedopphave for enhver ansvarlig politiker. Det er riktignok heldigvis slik at arbeidsløsheten i Norge er en liten brøkdel av det den er i nesten alle andre land. Men den er klart for høy, og samtidig er det fremdeles en rekke norske bedrifter som har det faretruende vanskelig i konkurransen med utlandet. Sunnfjord er et av de områdene som har lidd spesielt under dette. Derfor har jeg sett frem til å komme hit til Førde, for å diskutere problemene her hvor de har meldt seg med særlig alvor.

Men samtidig viser det seg at positive resultater er under veis, her som andre steder. Arbeidsløsheten synes å være blitt noe redusert i den senere tid, bl.a. som resultat av de ekstraordinære bygge- og anleggsprosjekter og vedlikeholdsarbeider som er igangsatt med statlig støtte. Og det er særlig grunn til å glede seg over at begge de to Ankerløkken-verftene nå har klart å få oppdrag i en hard konkurranse med andre, slik at sysselsettingen ved de to bedriftene vil igjen kunne øke meget sterkt, fra ca. 200 personer nå til ca. 800 frem mot mars 1985. Den økte produktivitet og konkurransedyktighet som ligger bak disse kontraktene, er åpenbart også et resultat av at det har lyktes å begrense lønns- og kostnadsstigningen,

at vi har forbedret rammevilkårene, og at det er mobilisert innsatsvilje i bedriftene.

Det er også verd å merke seg at en av de kontraktene som nå vil skape verdifull sysselsetting her, er inngått med et norskeid rederi i Singapore. Denne kontrakten ville ha vært umulig hvis vi ikke hadde åpnet for at nordmenn kan starte nye bedrifter i utlandet også, i tillegg til virksomheten her hjemme, og så bruke bedriftene ute til fordel for virksomhet i Norge.

Det statsbudsjett vi i dag skal diskutere, kan best sammenfattes i ordene "innsats for vekst og velferd". Siden regjeringsskiftet i 1981 har vi lagt avgjørende vekt på å bekjempe inflasjonen og gjenreise vekstevnen i norsk økonomi. Dette arbeid er ennå ikke fullført, men det har allerede gitt så positive resultater at vi nå kan begynne å høste fruktene av denne politikken. Vi har oppnådd en kraftig reduksjon i prisstigningen. Det er ny økonomisk vekst. Investeringene øker. Produksjonen pr. ansatt øker. Og nyskapningen og nyetableringene i næringslivet er tydelig på vei oppover.

Dette har gjort det mulig å legge frem et budsjettforslag som styrker velferden på en rekke viktige områder, og som samtidig legger vekt på en langsiktig disponering av oljeinntektene, slik at de kan trygge landets økonomi også gjennom fremtidige nedgangstider.

Først og fremst vil jeg nevne at det nå satses klart mer for å redusere ventelistene på sykehusene og øke antall sykehjemsplasser. Også de andre deler av eldreomsorgen, slik som hjemmehjelp, hjemmesykepleie o.l., gis betydelig økt støtte.

Av andre områder vil jeg også nevne at budsjettet inneholder forslag som vil styrke barnefamilienes økonomi, og tiltak som vil redusere boustiftene og "inngangsbilletten" for boligsøkende.

Men dersom vi skal kunne opprettholde dette velferdsnivået også i årene fremover, er det nødvendig med fortsatt økt vekst i økonomien. Derfor har vi også i Statsbudsjettet for 1985 fremmet forslag om en rekke tiltak som vil stimulere vekst og nyskapning i næringslivet. Det vil bli lettere for bedriftene å øke sin egen kapital, og lettere å skaffe kapital til nye virksomheter.

Samtidig vokser både offentlig og privatfinansiert forskning og teknologisk utvikling meget sterkt med særlig vekt på nye og viktige teknologiområder. Budsjettet lanserer et eget landsomfattende program for å fremme anvendelsen av ny teknologi i små og mellomstore bedrifter, og det satses langt sterkere og samtidig mer effektivt enn noensinne tidligere på utdanning.

Blant vekstfremmende tiltak nevner jeg også at 1985 vil bli gjort til et "Eksportens År". Og de foreslåtte lettelser i personbeskatningen vil også bedre næringslivets rammevilkår, ved å gjøre det lettere å klare seg med den begrensede lønnsstigning som det er bred politisk enighet om at man må klare seg med av hensyn til konkurranseevnen og sysselssettingen.

Vi har vært sterkt opptatt av at den økte dynamikk som viser seg så tydelig i næringslivet også må komme distriktene til gode. Av finansielle grunner er forslaget om å redusere arbeidsgiveravgiften i distriktene begrenset til Nord-Norge og enkelte kommuner i Sør-Norge. Økte rammer for Distriktenes Utbyggingsfond vil derimot gi økte muligheter i alle utbygningsområder. Det er særlig lagt vekt på å styrke DU's støtte og veiledning til produktutvikling, opplæring og kompetanseoppbygging. Og ved å utpeke havbruk som ett av de spesielle satsingsområder har vi lagt grunnlag for at fiskeoppdrettsnæringen, skal kunne bli en enda viktigere vekstfaktor for kyst-Norge.

Det er oppløftende at Regjeringens politikk har medvirket til at det bare fra første halvår ifjor til samme tidsrom i år ble opprettet ca. 30.000 nye arbeidsplasser. I året som kommer er det grunn til å regne med at ytterligere 25.000 - 30.000 flere vil komme i arbeid.

Det er lett å forstå kravet om å øke den offentlige sysselsetting enda mer for å redusere arbeidsledigheten. Men vi trenger jo også flere lønnsomme og varige private arbeidsplasser. Erfaring har lært oss at en for sterk vekst i de offentlige utgifter, fører til sterkere prisstigning, og derved høyere produksjonsomkostninger, slik at flere arbeidsplasser i industrien og de øvrige konkurranseutsatte næringer forsvinner. Hvis vi skulle følge en gang til den oppskriften som førte til prisstigningsrekord i 1981, vil nye tusenvis av arbeidsplasser gå tapt i konkurransen med andre land, og det vil bli skapt færre nye arbeidsplasser i eksisterende og nye bedrifter.

Regjeringen satser imidlertid meget offensivt for å bekjempe arbeidsløsheten, innenfor de rammer som ønsket om å unngå nytt inflasjonspress setter. Det vil også neste år bli opprettet tusenvis av nye elev- og studie-plasser innen videregående og høyere utdanning, med særlig vekt på slike fagområder som det er størst udekket behov for. I 1985 vil det være hele 27.000 flere elevplasser i

den videregående skolen enn i 1981. Det betyr at det blir hele 11.000 flere elevplasser enn den forrige regjeringen satte som mål for 1985. Det foreslås videre en rekke tiltak for å sikre sysselsettingen i bygge- og anleggssektoren, bl.a. ved å igangsette flere offentlige prosjekter og forbedre boligfinansieringen. Endelig vil det også neste år bli satset meget sterkt på kortsiktige opplærings- og sysselsettingstilbud, for å redusere arbeidsledigheten mest mulig også på kort sikt.

Til slutt kan det allikevel være grunn til å minne om at det er avgjørende for sysselsettingen at vi lykkes i kampen mot prisstigningen. La meg illustrere dette slik: Dersom vi hadde fortsatt med den prisstigningen vi fikk i Arbeiderpartiets siste regjeringsår, ville prisene i Norge i år ha ligget nær 14% høyere enn de faktisk gjør.

Dette er ikke en påstand om akkurat hva som ville ha skjedd hvis Arbeiderpartiet hadde fortsatt i regjeringsstilling, men en belysning av hvor viktig kampen mot inflasjonen er. For enhver kan jo tenke seg hvordan det hadde gått med norsk industri, turistnæring, fiskeeksport, skipsfart hvis produksjonskostnadene hadde vært enda 12 - 14% høyere enn de er. Da ville flere titusener av arbeidsplasser gått tapt. Den vellykkede kampen mot inflasjonen har vært av avgjørende betydning for å hindre større arbeidsløshet. Fortsatt vellykket kamp mot inflasjonen er en nødvendig del av arbeidet mot arbeidsløshet, for ny vekst, tryggere økonomi og større velferd i Norge.